

Per Skræppenborgs Møde i Holsted.

Afskrift af Føvling Præstedagbog 1842 (liber daticus)
ved Lærer *J. Andersen.*

»Imod Slutningen af 1842 ytrede der sig i Holsted Sogn nogle pietetiske Bevægelser. En Gaardmand paa S. Holsted Mark, Peder Jepsen, et meget indskrænket og uvidende Menneske, havde faaet Hang til Sværmeri, læste i Bibelen uden at forstaa den, vilde prædike for andre uden at kunde fremsætte en fornuftig Sætning og lod sin Gaard og sit Husvæsen forfalde. Jeg lod det gaa uden at ændse det, da Beboernes sunde Sans og Kirkelighed borgede mig for, at han ikke vilde faa Fremgang. Det var og kun nogle enfoldige Folk og gamle Kærlinger, som holdt sig til ham. Den 28. Februar 1843 kom Peder Jepsen til mig og indbød mig til at overvære en gudelig Forsamling i hans Hus, hvor den bekendte Per Skræppenborg skulde komme. Jeg mindede ham om, at saadanne Forsamlinger var ulovlige, foreholdt ham, at han i Kirken kunde søge om Opbyggelse og raadede ham at lade det være. Men da han ikke var at overtale, lovede jeg at komme. Om Søndagen den 5. Marts tog jeg efter Tjenesten over til Peder Jepsen, hvor Skræppenborg alt var kommen, og der efterhaanden

samledes vel omtrent 40 Personer, Unge og Gamle, Koner med Børn ved Brystet etc., fra mange af de omliggende Sogne, men ogsaa fra Holsted, deriblandt Sogneforstanderen, hvilke Peder Jepsen alle havde indbudet. Efter en Del Forberedelse og Løben samledes vi i hans Storstue, hvor der var henstillet en Lænestol med Bord for Skræppenborg og Bænke for Tilhørerne. Jeg stod ved en stor Dragkiste for at optegne mine Bemærkninger. Skræppenborg oplæste to Strofer af en Salme i Brorsens Salmebog, og Forsamlingen sang dem; derpaa videre og saa fremdeles. Derpaa oplæste han en Prædiken af Luthers Postille og sang igen en Salme. Alt dette var ret smukt og i sin Maade opbyggeligt. — Men nu begyndte han et frit Foredrag med en saa forfærdelig Raaben, at det rungede og rystede i hele Huset, og i en saa rivende Fart, at man glemte det ene over det andet. Emnet var den forbandede Fastelavn, som bragte Folk til at svire og førte dem lige i Struben paa Djævelen; men dette var gennembrudt med mange og mangeartede Excoursér, som det var umuligt at følge. Jeg fik derved første Gang i mit Liv en Forestilling om, hvad en Ordgyder er. Jeg maatte efter 3 Kvarters Forløb gaa ud, thi jeg var ganske ør i Hovedet af den Raaben. Jeg forlangte Lys, da det begyndte at skumre. Omsider fik det Ende. Derpaa sang han, saa bad han, saa sang han atter og vilde øjensynlig hale Tiden ud for at trætte mig; men endelig brast min Taalmodighed; jeg bad ham tie, thi nu vilde jeg tale. Jeg forholdt da Forsamlingen, at jeg i sig selv ikke kunde have noget mod slige Forsamlinger, naar de holdtes af Naboer, men at denne, hvor saa mange fremmede var til Stede, var ulovlig. Jeg oplæste derpaa det her henhørende af Forordning af 13. Januar 1746 og

besvarede de Indvendinger, som P. Skræppenborg gjorde derimod. Dette ledte til en Discursion, hvor jeg foreholdt min Menigheds tilstedeværende Medlemmer, at jeg stedse havde bestræbt mig for at tolke Guds Ord rent for dem og ikke forvandsket det. En Del af Holsted Sognemænd, som var til Stede, men ikke af Partiet, traadte frem og billigede mine Ord; det, jeg prædikede, var ret og forstaaeligt; det var noget andet end det Vrævl, vi havde hørt her i Aften o. s. v. Omsider sagde jeg: Ja, nu kende i Loven, nu er jeg angerløs, og drog bort fulgt af Sogneforstanderen og Mændene fra Holsted.

Om Mandagen var jeg hos Biskoppen og fortalte det passerede. Han billigede min Fremgangsmaade, og da jeg ytrede at tale derom til Menigheden i en Prædiken, raadede han til hellere at gøre det ved en Katechisation paa Kirkegulvet. Om Onsdagen efter en Katechisation over den rette Brug af Guds Ord, begyndte jeg ret af Hjertens Fylde at tale til Menigheden. Jeg fortalte korteligen det passerede, sagde, at det smertede mig at se min Virksomhed til Side sat af et ubekendt Menneske, foreholdt dem, at de aldrig havde søgt til mig om Formaning og Trøst uden at faa den, og at jeg ikke havde prædikeret andet end Guds Ord efter Evangeliets rene Lære. Jeg vidste ikke, hvorfor de søgte til andre Lærere, thi Guds Ord bor rigeligt iblandt os. De øvrige Medlemmer af Menigheden blev bevægede indtil Taarer, ja, en gammel Kone gav lydeligt sit Bifald til Kende. Derpaa lyste jeg Velsignelsen og gik til Alteret. Dagen derpaa kom P. Jepsen og tilkendegav sin Forskyldelse, men vrævlkede gruelig, var snart ydmyg, snart hovmodig og blottede sig saa vidt, at han maatte tilstaa han ikke vidste, hvem Luther var eller hvad

han havde virket, hvorfor jeg bad ham gaa sin Vej.

Nogle Dage senere fik jeg et Brev fra Johannes Thuesen, Sogneforstanderen, hvori han hjerteligt takkede mig for mine Bestræbelser for at udrydde det Papisteri, som han kaldte det og forklarede, at Folkene, som havde hørt mig, var saa rørte og hjertelig tilfreds, at han følte sig dreven til at takke mig i alles Navn. —

Dermed var ogsaa hele Bevægelsen forbi; thi ingen vilde mere have med Per Jepsen at gøre, og et halvt Aar efter solgte han sin Gaard og drog til Lintrup Sogn. Hverken Per Skræppenborg eller noget »Papisteri« har siden været at spore her i Menigheden.

Om et Møde af Peder Larsen Skræppenborg i samme Egn har en gammel Mand fortalt. Taleren havde paa Grund af Varmen i den lavloftede Stue trukket Frakken af, men alligevel perlede Sveden paa hans Pande. Dog stærkere strømmede Taarerne fra hans Øjne, saa betaget var han af de Ord, han forkyndte.
